

Lerombolják a Wodianer-házakat

A Városház-utca és a Sarkantyús-utca sarkán két öreg házát rombolnak most le: a Wodianer-nyomda öreg házait, amelyek helyére új többemeletes bérpalotákat építenek. A kőművesek csakánya belevágot a két öreg házba és megsemmisítette a magyar nyomdaipar és a magyar gazdasági élet egykori jelentős hajlékát is.

A Wodianerek immár nem szerepelnek az ország gazdasági életében, ahol egy évszázadon át töltöttek be fontos szerepet. Kapriorából jöttek elő a Wodianerek, a szefard-zsidók, és előbb a török hódoltság idején Bács megyében telepedtek le, majd onnét kerültek Szegedre, ahol II. József császár idején már kiterjedt gabona-, gyapjú- és terménykereskedést folytattak. A XIX. század fordulójánál már a Wodianer-cég volt Magyarország legnagyobb gabonakereskedő vállalata, amelynek székháza Szegeden a Tiszapartján a hajóhid mellett állott. Hatalmas gabonaraktárai voltak a Wodianereknek és amilyen mértékben kezdődött a nagyobbarányú mezőgazdaság a Bácskában és a gabonatermő Bánátban, ugyanolyan mértékben nőtt meg a Wodianerek üzletköre. Csakhamar Bécsben is gabonaüzletet nyitottak, amely szoros összeköttetésben állott a szegedi céggel, Pesten is lerakatuk volt az akkori országúton és a huszas évek végén a Wodianerek már vezető pozíciót töltöttek be az ország gazdasági életében.

A Wodianer-ház feje akkor Wodianer Sámuel volt s a család akkor rajzott két felé. Egyik fia, Fülöp, Hódmezővásárhelyre költözött és ott nyomdaüzletet nyitott. Másik fia, Móric vette át a bécsi üzlet vezetését és ebből a bécsi cégből alakult ki azután az a nagy Wodianer-bankház, amely Pesten és Bécsben működött és amelynek arányai egy-két évtized alatt olyan mértékben nőttek meg, hogy a Wodianer-cég volt a Rothschildok mellett a monarchia legnagyobb magánbankári cége. A Wodianer-ház finanszírozta az osztrák államvasutak építését, a Wodianer-ház vett részt a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank alapításában is és a Wodianer-bankház, amely az Országút és a Vásártér sarkán állott, volt a magyar gazdasági élet egyik centruma. Ez a háza is áll még a Deák Ferenc-tér és a Vilmos császár-út sarkán, éppen most szeretnének tárgyalni a kisajátításáról, viszont a Wodianer-családnak ez a bankár ága kihalt, az utolsó Wodianer-leányok a Ferri és a Nemess grófokhoz mentek feleségül.

Wodianer Fülöpnek, a másik fiúnak, hódmezővásárhelyi nyomdája egyre inkább fejlődött, úgyhogy Wodianer Fülöp nyomdáját egyik fiának adta át és ő maga Pestre költözött és itt alapította meg azt a Wodianer Fülöp és Fiai nyomdavállalatot, amely hosszú időn keresztül egyike volt a legnagyobb magyar nyomdai üzemeknek. A múlt század közepén költözött a Wodianer nyomda és könyvkiadóvállalat az akkori Városház- és Sar-

kantyús-utcák sarkára és ebben az épületben alapították meg azután a múlt század két népszerű napilapját, a képes *Budapest-et*, majd később a *Kis Ujság-ot*, amelyek a függetlenség eszméjét szolgálták, Kossuth politikáját képviselték és példátlanul elterjedtek a magyar nép körében. A Wodianer-nyomda adta ki ezenkívül a kor népszerű hetilapját, a *Mátyás Diák-ot* és ugyancsak Wodianer Hugó alapította az első nagyobb magyar sportlapot is, a *Sport hírlap-ot*. A Wodianer-nyomda rengeteg naptárat adott ki és később magábaolvastotta a Lampel-könyvkiadó vállalatot is, úgyhogy szerepe a tankönyvkiadás területén is hatalmas arányokra növekedett. Ezt a Lampel-vállalatot Wodianerek később eladták a Franklin Társulatnak, amely magábaolvastotta és csak nemrég szüntette meg utolsó önálló üzletét, az Andrassy-úti könyvkereskedést, de a Lampel-cég végeredményben mégis túlélte Wodianert, mert neve most is ott van az Egyetem-utcában a Franklin Társulat épületén, a Wodianer-ház azonban immár téglahalmaz lesz és megszűnt a nyomda is és megszűnt a Wodianer-lapkiadóvállalat is. Wodianer Hugó halála után az örökösök a részvénytársaságot új tulajdonosoknak engedték át, balsors és balsiker kísérte zivatáros időkben ennek a vállalatnak működését, úgyhogy végül a Wodianer-nyomda rt. csődbe került, a gépeket eladták óskavasnak, az ingatlanokat átvették a hitelezők és a régi nagy vállalatból nincsen semmi más, csak akta a budapesti királyi törvényszéken, mint esőbírószágon.

A Wodianer-ház irodaépületét az ötvenes években építették, mellette a rotációs üzem számára épült a szomszédos gyárház, amelyeket most egyformán földig leromboltak. A Wodianer-név ezzel végleg eltűnt a magyar gazdasági életből, még csak a porai szállnak föl az öreg háznak a tavaszi szélben a Belvárosban, aztán nemsokára megjelennek a táblák a Dalmady Győző-utca sarkán: ebben az új bérpalotában 1, 2 és 3 szobás lakások központi fűtéssel, melegvízzel s az összes mellékhelyiségekkel kiadók.